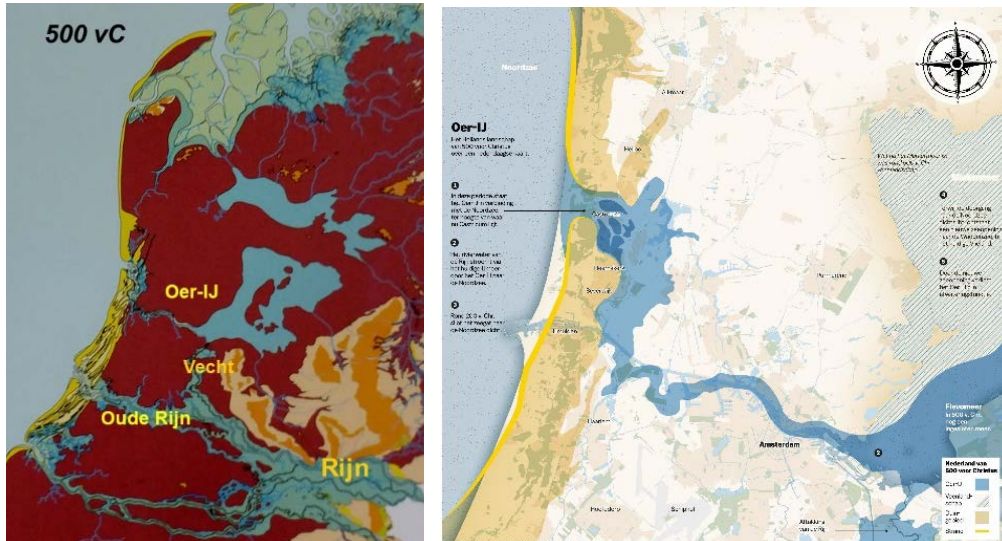

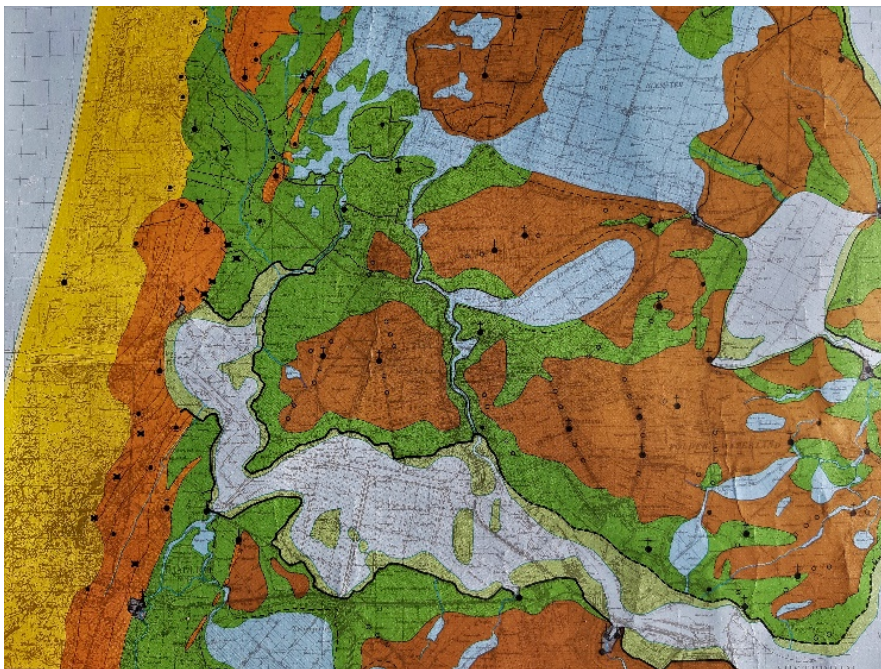
Ebike- routes Amsterdam Castricum, Langs de oevers van het Oer-IJ Van Bron tot monding Oer-IJ

Het Oer-IJ was eens een noordelijke tak van de Rijn, die via de Vecht in noordwestelijke richting stroomde en bij Castricum in zee uitmondde.

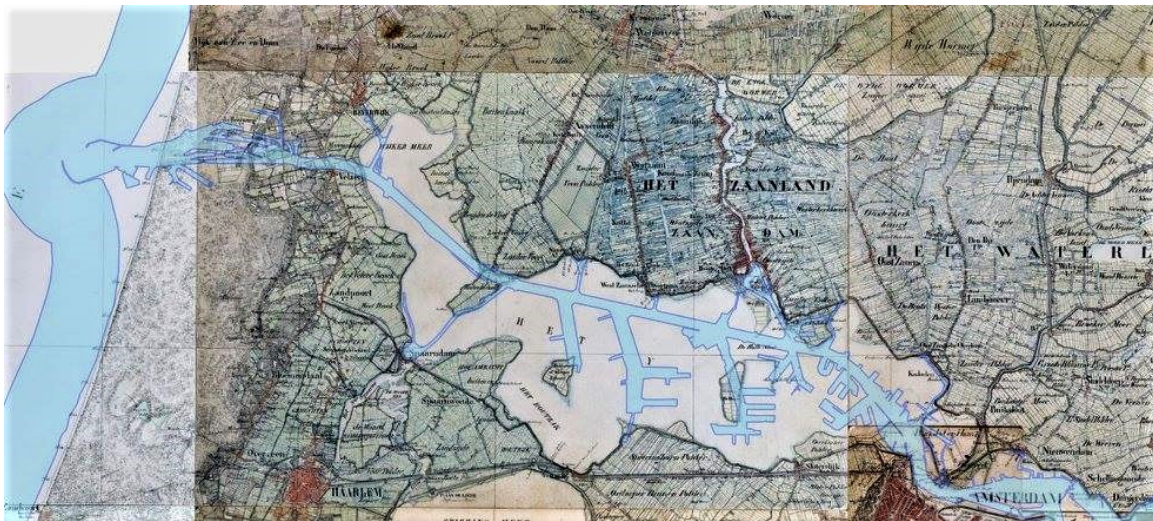
Rond het begin van de jaartelling is de monding dichtgeslibd, maar de laaggelegen bedding blijft na 2000 jaar nog steeds herkenbaar in het huidige landschap.

In de Middeleeuwen ligt in de Oer-IJ bedding het IJ dat via de Zuiderzee in contact komt te staan met de Noordzee, die hier steeds verder binnendringt. Vanwege de grote dreiging van het water worden dijken en dammen aangelegd, die er nu nog steeds liggen.

Reconstructiekaart 1350: IJdijken en Holland op zijn smalst.

Voor de routes gaan we daarom uit van de IJ-dijken zoals die tot het graven van het Noordzeekanaal het buitenwater moesten keren. Zie kaarten hieronder.

Projectie huidige Noordzeekanaal op de topografische kaart van 1850

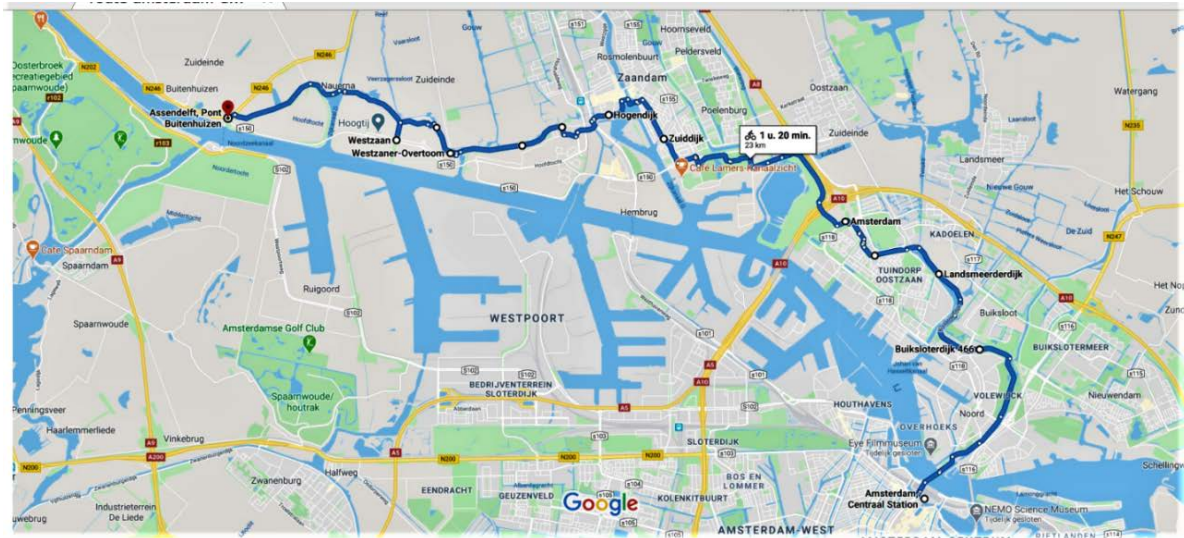

Projectie van het IJ in 1850 op de huidige topografische kaart

Noordelijke route:

Deel 1: Amsterdam CS tot Pontplein Buitenhuizen
Vanaf CS-Amsterdam met pont naar noord.

Via Buiksloterdijk, Landsmeerdijk, Oostzanerdijk, Noorder IJ- en Zeedijk, Zuidoerdijk, Dam in Zaandam, Hogendijk, Westzanerdijk, Westzaner Overtoom, Nauerna, Pontplein.

De route gaat over de Middeleeuwse Noordelijke IJ- en Zeedijk. Elk deel heeft een eigen naam, behorend bij het betreffende dorp in de veenpolder. Elk dorp had een schut- en spuisluis naar het IJ.

Toen het IJ werd drooggelegd en het Noordzeekanaal werd gegraven moest er vanuit elk dorp via een zijkanaal een verbinding komen met het Noordzeekanaal.

Dat de zeedijk heel vaak doorbroken is geweest is te zien aan de talloze 'braken', de kolkgraten die nu vaak als ronde waterpartijen in een bocht van de dijk herkenbaar zijn. Een aantal zijn drooggelegd, zoals de Wilmkebreek, en nu als groene cel in verstedelijkt gebied ligt.

Deze braken langs de slingerende dijk vertellen veel over de onstuimige geschiedenis van strijd tegen het water..

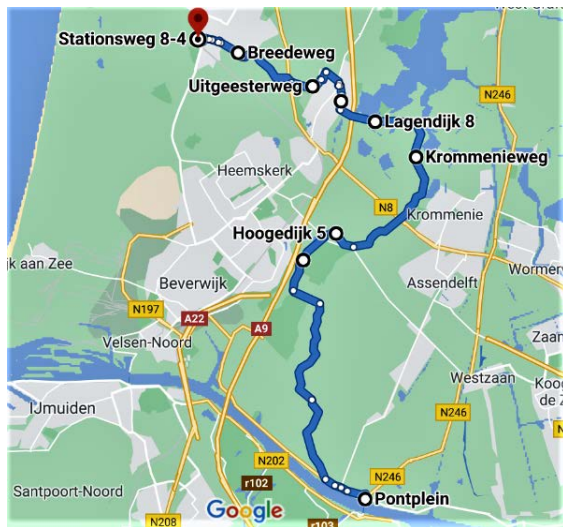
Landschappelijk is er een groot contrast tussen de veenpolders aan de noordkant van de IJdijken en de IJpolders aan de zuidkant.

Tussen Amsterdam en Zaandam zijn beide kanten volgebouwd; in het zuiden liggen hier de haven en industrieterreinen, maar ook de tuindorpen. Opvallend is dat de Middeleeuwse dorpen en zeedijken met de sluizen nog duidelijk herkenbaar zijn.

Vanaf Zaandam naar het westen is de veenpolder nog een open agrarisch veenweidegebied.

Deel 2 noordelijke route:

Van Pont Buitenhuisen naar Station Castricum

De route gaat vanaf het Pontplein over de slingerende Assendelverzeedijk, dus langs de oostkant van het Wijkermeer.

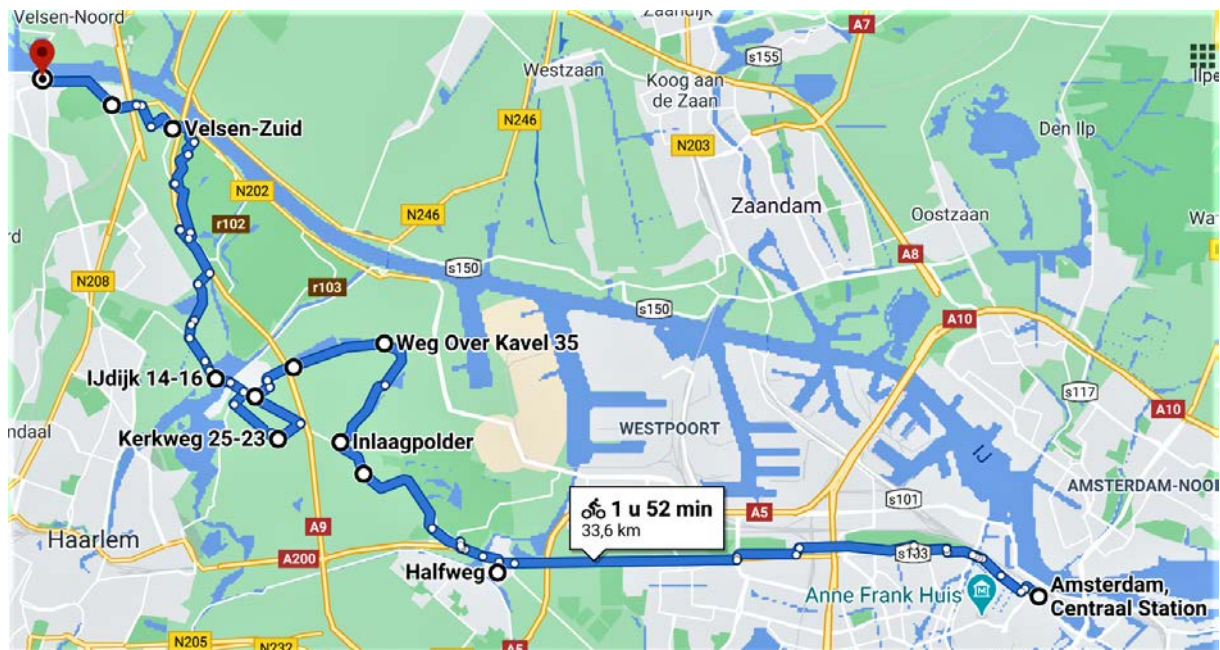
Assendelver Zeedijk, foto L. Klein Schiphorst, Hoogedijk bij Fort Velthuis foto L. Vriend

Ook hier zijn diverse dijkdoorbraken, nu natuurpareltjes.
Vervolg over de Nieuwendijk met zicht op de Kil en verder over de slingerende Hoogedijk, Busch en Dam en Lagendijk, de Middeleeuwse route langs de westkant van de Cromme IJ.

Hier ligt het noordwestelijke deel van de Stelling van Amsterdam en bij Uitgeest het 'erfgoedpark De Hoop' aan het Uitgeestermeer.
Rond Uitgeest liggen diverse polders met elk een eigen bemaling, zoals de gemaaltjes bij de nog maalvaardige 2^e Broekermolen, Molens de Kat en de Dog en het gemaal Meldijk. Aan de westkant van Uitgeest gaat de route door de Castricumerpolder met de slingerende waterlopen in de oude Oer-IJ bedding.

Zuidelijke route:

Deel 1: Van Amsterdam (CS of Sloterdijk) naar Pont Velsen.

Route over de Middeleeuwse Zuidelijke IJdijken, zoals de Haarlemmerdijk, de Bretten, Sloterdijk, Spaarndammerdijk en Inlaagsedijk. Verder langs de Slaperdijk en de Velserdijk.

De dorpen Halfweg en Spaarndam, gelegen tot ver in de 19^e eeuw tussen het IJ en de steeds groter wordende Haarlemmermeer, hebben een hele specifieke waterstaatsgeschiedenis.

Bij Halfweg was de landstrook zo smal dat de wateren alleen maar gescheiden werden door een dijk, waarin 3 spuisluizen zaten.

In de dam tussen het Spaarne en het IJ zaten 9 sluizen, die essentieel waren voor de waterhuishouding van heel Rijnland. Dit waren niet alleen spuisluizen maar ook schutsluizen. Nog steeds zijn de schutsluizen hier niet weg te denken voor de het scheepvaartverkeer.

Zowel in Halfweg als in Spaarndam staat een Gemeenlandshuis van Rijnland.

Na de drooglegging van het Haarlemmermeer werden in beide plaatsen stoomgemalen geplaatst om het boezemwater van Rijnland naar het IJ te malen.

Toen ook het IJ werd drooggelegd, werden zijkanalen aangelegd naar het Noordzeekanaal.

In de Houtrakpolder, de IJpolder die tot voor kort nog akkerland was, is door Staatsbosbeheer de oude waterloop van het IJ weer teruggebracht. De polder is nu grotendeels natuurgebied waar door het brakke water zelfs de lepelaar naar toe trekt.

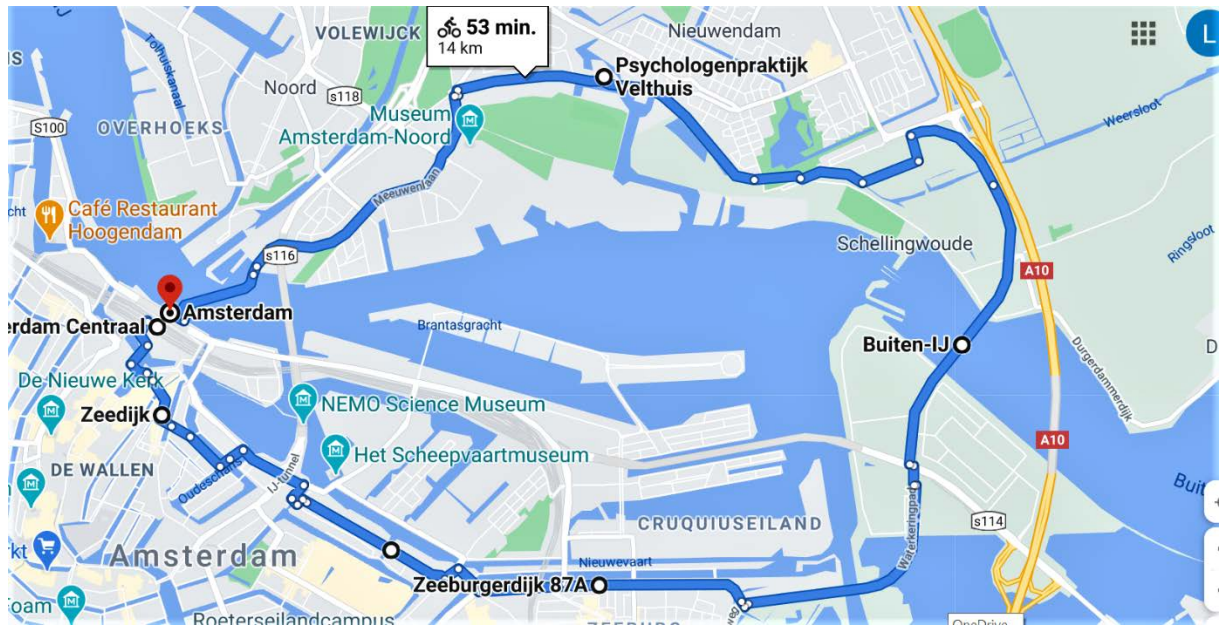
Dorpen als Spaarnwoude en Velsen-Zuid liggen langs de route, maar ook buitenplaatsen als Beeckestijn.

Deel 2 :Van Pont Velsen naar Castricum, langs de westkant van de Oer-IJbedding.

- Holland op zijn smalst met beken en duinrellen als Scheijbeek.
- Diverse buitenplaatsen/kastelen in Beverwijk en Heemskerk
- Van het open water van **Het** Wijkmeer naar **DE** Wijkmeer, droogmakerij., met het Meerplein, de 'oude' haven en de Pijp en de Buitenlanden.
- Middeleeuwse dijk Aagtendijk
- De Nekslot en Noorddorperbeek in de oude Oer-IJbedding.
- Noordermaatweg met aan weerszijden waterberging/natuurontwikkeling.
- Castricummerpolder met veel slingerende waterlopen en diverse Oude dijken
- Binnenduinrand Castricum, Papenberg en Zanderij, waar nu nieuwe duinrellen zijn gegraven voor waterberging en natuurontwikkeling .

Oostelijke route

Deze route gaat vanaf Amsterdam CS, met het pont naar het noorden, Voert langs de oostkant van Volewijk naar de Nieuwendammerdijk en naar de Schellingwouderdijk langs de Oranjesluizen.

Langs de Nieuwendammerdijk ook weer oude dorpsbebouwing aan de noordkant met daarachter en aan de zuidkant tuindorpen.

Verder Oude sluisen Grote en Kleine Die, met bijbehorende sluiswachterhuisjes en cafés en oude dijkdoorbraken, zoals Schellingwouder breek.

Via de Schellingwouderbrug, (of via de sluisen, de Noorder- en Zuider IJdijk) , langs het Buiten-IJ en de mond van het Amsterdam-Rijnkanaal, via Zeeburgerdijk en Zeedijk terug naar Amsterdam CS.